

ПТАШНИК Микола,

начальник відділення обліку особового складу Київського інституту Національної гвардії України

ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

У період воєнного стану, відповідно до статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», повноваження судів не можуть бути припинені, а частина друга статті 26 зазначеного Закону передбачає, що скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Але, разом з тим, судова гілка влади також зазнала впливу війни та її наслідків, що внесло свої корективи в процеси здійснення судочинства.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, веденням активних бойових дій та тимчасову окупацію окремих територій, низка судів в Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Луганській, Миколаївській, Сумській, Чернігівській, Харківській та Херсонській областях призупинили свою діяльність. Внаслідок чого відповідними розпорядженнями Голови Верховного Суду «Про зміну територіальної підсудності судових справ в умовах воєнного стану», враховуючи неможливість судами здійснювати правосуддя під час воєнного стану, територіальну підсудність судових справ, що розглядались в цих судах, було змінено.

Проте не все так просто, оскільки залишається чимало проблем, адже понад півсотні приміщень судів зазнали пошкоджень, а деякі з них - повністю зруйновані. Деякі суди розграбовані - зникла комп'ютерна техніка та інші матеріальні цінності.

Питання впровадження можливості дистанційного правосуддя набуло піку своєї популярності ще в лютому-березні 2020 року, коли весь світ був стурбований Covid-19 та викликами, які постали у зв'язку з його поширенням.

У свою чергу, Державна судова адміністрація розробила порядок проведення відеоконференцзв'язку під час судового засідання за участі сторін поза межами приміщення суду. Таким чином було передбачено використання системи EasyCon або інших доступних для суду та учасників судового процесу засобів, що забезпечують проведення судових засідань в режимі відеоконференцзв'язку.

Так, наразі в Україні відсутнє повністю безпечне місце і чи не щодня у кожній місцевості нашої держави лунають сирени, що в свою чергу передбачає необхідність особи (судді, учасника справи або працівника суду) переміститись в укриття. Кількість таких вимушених «переривань» за день може бути різна, як і різна їх тривалість, тому зазначена проблема потребує свого подальшого опрацювання та вирішення з урахуванням імперативних засад судочинства та необхідності забезпечення безпеки працівників суду та учасників справи.

Безумовно, введення воєнного стану для багатьох осіб унеможливило вчасне подання тих чи інших документів до судових установ. Якщо на початку війни популярною була думка про те, що воєнний стан є поважною причиною для визнання причин пропуску процесуальних строків поважними, то зараз все таки кожен суд виходить з поточної ситуації у відповідному регіоні.

Голова Верховного Суду зазначив, що «Воєнний стан є поважною причиною пропуску строків, але кожен суддя буде оцінювати цю причину індивідуально, у межах справи, яка розглядатиметься». Таким чином, судочинство продовжує здійснюватися в умовах воєнного стану. Судді працюють, справи розглядаються, адже навіть в умовах воєнного стану робота судів не може бути припинена задля недопущення обмеження конституційного права особи на судовий захист.

Формат роботи судів та суддів зазнав змін, зумовлених особливостями воєнного стану, але все більше і більше судів адаптуються до функціонування в нових тимчасових умовах - умовах воєнного стану. Судді та всі правники продовжують працювати задля ефективної роботи судочинства.

В умовах воєнного стану правосуддя здійснюється з урахуванням таких особливостей:

- зміна територіальної підсудності справ (справи судів, які тимчасово не працюють, розглядатимуться судом в іншому регіоні);
- проведення судових справ в режимі відеоконференції (якщо це можливо для всіх учасників процесу);
- відкладення розгляду судових справ (можливе як за ініціативою суду, так і за клопотанням учасників процесу);
- розгляд справи судом за відсутності учасника справи (для чого слід подати відповідне клопотання/заяву).

Зважаючи на такі рекомендації вищого органу суддівського самоврядування, розгляд судами справ, що не є невідкладними, наразі відкладається або знімається з розгляду. Часто суди відкладають розгляд справи незалежно від надходження від сторін клопотання про відкладення справи, оскільки суду невідомо, чи мають змогу учасники справи подати заяву про відкладення.

Список використаних джерел

1. Конституція України // стаття 64, 106.
2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» - стаття 10 та 26.
3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів».
4. Закон України «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 03 березня 2022 р.
5. Розпорядження Голови Верховного Суду «Про зміну територіальної підсудності судових справ в умовах воєнного стану».
6. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://law.chnu.edu.ua/deiaki-osoblyvosti-zdiisnennia-pravosuddia-v-umovakh-voiennoho-stanu/> (дата звернення 27.10.2023).